

Любовна лірика: типологія та дефініція

Любовну лірику найдоцільніше означувати через ключове для неї поняття «любов». У статті з'ясовано, що: коли йдеться про любов, зазвичай мають на увазі почуття між чоловіком та жінкою (кохання – синонім); почуття любові, як правило, збуджується фізичною красою і тому, безперечно, пов'язане із сексуальним бажанням; розрізняють два головні види міжособистісної любові: еротична (сексуальна) і платонічна (духовна), хоча прийнятною є й теза про дуалізм почуття (єдність тілесного і духовного начал). На цій підставі стверджуємо, що любовна лірика – окремий (за тематикою) вид ліричної поезії, в якій головними об'єктами зображення є кохана людина (особа протилежної статі) чи / та почуття до неї. Тобто цей вид лірики ми відрізняємо від інших найперше за змістом і домінантним почуттям. Попри однаковий об'єкт, любовна лірика, на відміну від еротичної, натхненної коханням-пристрастю, є більш стриманою у вираженні бажань (більш сублімованою) та більш одуховненою (платонічною), тоді як еротична тяжіє до відвертості й тілесності в зображенні, сфокусована на статевому потязі, сексуальних інстинктах.

Інтимну лірику пропонуємо розуміти в широкому сенсі – як усю не громадянську поезію, в якій виражено особисті (інтимні) почуття і переживання (лірика дружби, любовна, еротична, пейзажна, філософська, релігійна тощо), у вузькому – як поезію дружби, приятні та родинних почуттів.

Зводити любовну лірику до категорій жанру/метажанру вважаємо недоречним, оскільки такий підхід передбачає асиміляцію, безперечно, взаємопов'язаних, але не тотожних понять тематики та жанру (по суті – змісту і форми). З суто формального боку (жанрово) любовна лірика в українській літературі представлена, найперше, народними піснями та баладами про кохання, а також любовними елегіями та романсами.

Ключові слова: любов, ерос, види любові, інтимна лірика, любовна лірика, еротична лірика

Поняття любовної лірики для українського літературознавства не нове. Однак питання її жанрової / позажанрової типології та термінологічного означення лишаються відкритими. Любовну лірику досі вважають лиш різновидом інтимної або ж ототожнюють із інтимною чи / та еротичною, не пропонуючи окремої дефініції. Так, у словнику-довіднику Р. Гром'яка не подано визначення любовної поезії, натомість написано, що інтимну лірику «ще називають любовною, або еротичною» [13, с. 310]. Знак рівності між любовною та інтимною лірикою поставив Ю. Ковалів (хоча лірику еротичну вчений вважає окремим різновидом поетичних творів) [12, с. 347, 432, 587]. У радянському літературознавстві любовною лірикою називали хіба народні пісні про кохання [10, с. 226], або й зовсім про неї не згадували [8; 11; 20].

Погляди провідних вітчизняних учених ХХ – ХХІ ст. на проблему дефініції любовної лірики докладно проаналізовано в нашій дисертації, де,

зокрема, з'ясовано, що в сучасній літературознавчій науці любовну лірику трактують як *змістовий/тематичний/ідейно-тематичний різновид* ліричної поезії (І. Франко, А. Юриняк, І. Безпечний, О. Галич, Ю. Озеров, М. Каган, В. Рагойша, І. Качуровський), *тематична група* лірики (О. Квятковський), *тип лірики* за домінантним почуттям (В. Домбровський (на означення лірики кохання вживав термін «еротична лірика»)), *вид лірики* за змістом і домінантним почуттям (Ц. Тодоров), *жанровий різновид* ліричної поезії (Б. Томашевський, О. Фрейденберг, Й. Грінберг, Л. Гінзбург, М. Бондар, В. Халізов умістили чи не всю любовну поезію в рамки елегії (любовної чи/та інтимної)), *жанровий різновид інтимної лірики* (разом із еротичною (В. Пахаренко, Ю. Ковалів) та родинною і лірикою дружби (Н. Ференц)), *підвид (різновид) інтимної лірики* (разом із еротичною та власне інтимною (С. Чернілевський, А. Ткаченко)), *повноправний жанр / жанровий різновид* (поряд із інтимною та еротичною) (О. Мудрак) [25, с. 81].

Окремі дослідники оминають проблему жанрової типології сучасної лірики через відсутність в окремих її різновидів чітких жанрових ознак (В. Жирмунський, Л. Чернець, А. Ткаченко, О. Галич, П. Білоус), висловлюють думку про ілюзорність логіки в класифікаціях видів / жанрів літератури (особливо ліричних) через велику кількість змішаних форм і суто формальних утворень (С. Зенкін), пропонують взагалі обходити «дражливе поняття жанру», використовуючи тематичний принцип розмежування лірики (Е. Соловей), або ж зазначають, що такий принцип є надто спрощеним і не досить коректним (Г. Абрамович, М. Моклиця, А. Ткаченко, В. Назарець). Г. Поспелов вважає, що *доцільніше розглядати тематику чи мотиви цілих циклів творів* [25, с. 81].

Можливо, причиною таких розбіжностей є те, що й сам концепт любові, на який мали б опиратися вчені, – один із найбільш універсальних у духовній культурі людства, тому має досить широке потрактування. Як наслідок – в українській літературознавчій науці досі немає ґрунтовного визначення любовної лірики, яке виходило б з її глибинних, іманентних характеристик і чітко вказувало на відмінність від лірики інтимної та еротичної.

Мета статті – встановити базові диференційні ознаки любовної лірики і, виходячи з них, уточнити її літературознавче визначення. Для цього потрібно вирішити такі завдання:

- з'ясувати значення й ознаки концепту «любов» у філософсько-етичному і психоаналітичному аспектах;

- узагальнити специфічні риси любовної лірики;
- уточнити визначення терміна «любовна лірика».

С. Воркачов як лінгвіст з'ясував, що у багатьох мовах етимологія любові («еросу») пов'язана з семантикою бажання (бажання жінки) [1, с. 41]. Сам вчений дотримується думки, що любов як почуття включає в себе практично будь-який емоційний прояв позитивного відношення до іншого, однак зауважує, що під «просто любов'ю» зазвичай розуміють саме еротичну (романтичну) тілесну любов, в основі якої – статевий потяг [1, с. 111]. Насправді ж еротична любов, за С. Воркачовим, – це гармонійне поєднання біологічного і духовного начал. Повна відсутність якогось із них перетворює любов або в жалість, або в хіть [1, с. 46–47]. Про дуалізм любові (єдність плотського і духовного, корисливого та безкорисливого, егоїстичного й альтруїстичного), за спостереженням С. Воркачова, йдеться чи не у всіх її філософських концепціях – від античності і до наших днів [1, с. 47]. Щодо «життєвого циклу» почуття любові вчений зазначає: «Вона, як правило, збуджується красою, доповнюється доброзичливістю і фізичним потягом, розвивається, живлячись надією і страхом, досягає свого апогею, і переходить в любов-дружбу (сторге) або гине» [1, с. 52–53].

Пишучи про поетичний дискурс любові, вчений відразу зауважує, що любов – найбільш особисте, найінтимніше з усіх моральних почуттів, тому вона завжди була і залишається «центральною темою мистецтва загалом і, тим більше, ліричної поезії» [1, с. 79]. Головна особливість проявлення названих вище ознак любові у поетичному тексті полягає в тому, що вони реалізуються не прямо (у вигляді понять), а переважно через синоніміку, перифрази і опосередковані описи [1, с. 81–82].

3. Фрейд розтлумачив любов до жінки більш прозаїчно – через теорію сексуальності («Очерки по психологии сексуальности», 1939 [23]): лібідо як інстинктивний (несвідомий) сексуальний потяг, жінка як об'єкт лібідо («сексуальний об'єкт»), сублімація як спосіб трансформації сексуальної енергії в асексуальну (творчу) [23, с. 79–80]. Попри твердження про інстинктивну, тваринну природу любові, психоаналітик віддає належне впливу на її зовнішні прояви цілком усвідомлених норм, встановлених суспільством (мораль). За Фрейдом, взаємодія двох психічних інстанцій – несвідомої («Воно») та свідомої («Я») визначає поведінку людини (в т. ч. сексуальну, любовну) і її психічний розвиток загалом. Розвиток сексуальності (зокрема, аутоеротизм та об'єкт-лібідо як вектори реалізації сексуальної енергії), нарцисизм як первісна стадія в розвитку любові до іншого об'єкта, механізми

взаємодії свідомого та несвідомого (цензура, витіснення та перенесення), символіка снів (погляд на сон як спосіб виконання заборонених/недосяжних бажань) та інші положення фрейдівського вчення, якими послуговується сучасне літературознавство, докладно висвітлені в лекціях зі вступу до психоаналізу (1916–1917) [24]. У нарисі «Про особливий тип «вибору об'єкта» у чоловіків» [24, с. 127–135] вчений зауважує, що донедавна лише поети могли розкрити «умови любові», за яких людям вдавалося зробити правильний «вибір об'єкта», і таким чином «узгодити» свої мрії з реальністю. Та попри те, що поет «відкриває усім своє несвідоме», зазначає учений, цінність цих описів знижена навмисною естетизацією почуття любові.

Погляд на текст як на безпосереднє свідчення психічного стану автора є головним принципом нетрадиційної літературної герменевтики. Такий підхід необхідний не лише для поглибленого аналізу художнього твору, а й для розуміння «психічної біографії» автора.

Значно ширше (з урахуванням не тільки несвідомих інстинктивних факторів, але й цілком усвідомлених моральних почуттів) закономірності виникнення, розвитку та розпаду почуття любові розглянуто в монографії Л. Гозмана «Психология эмоциональных отношений» (1987). Такі поняття як симпатія і антипатія, дружба і ворожнеча, привабливості і закоханість, любов, автор книги означає загальним терміном «емоційні відносини» [2, с. 6]. Для позначення любовної симпатії, що виникає на першому етапі знайомства, дослідник пропонує вживати термін «атракція» («міжособистісна атракція») [2, с. 12]. Хоча, зауважує вчений, цей термін може використовуватися і на позначення негативних почуттів до партнера [2, с. 22] (так звана «негативна атракція» – явище, коли людину приваблює (або знаходить виправдання в її очах) негативна поведінка іншої *фізично красивої* людини). В параграфі «Психологічний аналіз любові» Л. Гозман зазначає, що з любовними переживаннями пов'язані цілком визначені відчуття, зокрема, ейфорія, депресивні відчуття, схильність до фантазій, порушення сну, загальне збудження і труднощі з концентрацією уваги [2, с. 111]. Руйнують стереотипи зроблені дослідником узагальнення про те, що «чоловіки в цілому характеризуються більшим рівнем романтизму, ніж жінки, легше і швидше закохуються, в більшій мірі розділяють романтичні уявлення про любов»; «у жінок любов проходить швидше, ніж у чоловіків, вони частіше виступають ініціаторами розриву і легше його переживають» [2, с. 112]. Закономірною учений вважає також присутність у любовних стосунках негативних почуттів, що хоч і суперечить романтичному

канону, проте є неминучим при близьких відносинах [2, с. 119]. Розпад стосунків, стверджує Л. Гозман, не означає, що партнер стає емоційно нейтральною фігурою: зазвичай негативні почуття межують із позитивними. Колишній об'єкт кохання часто виступає в ролі уявного співрозмовника, взаємовідносини з ним займають значну частину снів [2, с. 152]. Зауважмо: подібні мотиви нерідко звучать у любовній ліриці. Проаналізовані Л. Гозманом песимістична та оптимістична моделі кохання (Л. Каслера та А. Маслоу відповідно) [2, с. 127–128] прочитуються у протилежних за емоційною тональністю поезіях про любов-щастя та любов-муку.

Л. Гозман узагальнив та об'єднав теоретичні напрацювання психології, психіатрії, педагогіки, соціології і, частково, літературознавства у сфері міжособистісних відносин. Використання узагальнень вченого, безперечно, поглибить розуміння любовних стосунків і внесе новизну в методіку літературознавчого аналізу поетичного тексту.

А. Демидов розглядає феномен любові як філософ, відносячи гру, смерть, самотність, комунікацію і любов до найтаємничіших феноменів, включених у контекст людських відносин [4, с. 9]. Монографія «Феномены человеческого бытия» (1999) розкриває глибинну суть цих явищ. Учений зазначає, що тема «Любов» викладається останньою не випадково, бо її сприйняття має бути підготоване темами про гру, самотність та комунікацію [4, с. 11]. Слушною вважаємо думку автора про те, що іграшкою може бути будь-яка річ, бо вирішальним у процесі гри є не форма чи зміст речі, а *ставлення* людини до неї. На прикладі міфу про Пігмаліона й Галатею А. Демидов показує, як людська пристрасть до предмету одушевляє його [4, с. 20] (в літературознавстві подібне олюднення називають персоніфікацією). За словами дослідника, гра є важливим елементом духовного життя людини, адже дарує їй можливість катарсису (очищення душі від афектів) [4, с. 22].

Прагнення людини втекти від реального життя у вигаданий світ, де оживають ілюзії та здійснюються всі бажання, у психології та психіатрії має назву ескапізм (від англ. *escape* – втеча). У поезії кохання найчастіше саме такою є захисна реакція ліричного героя, що хоче воскресити свою любов. Гра – ілюзія, стверджує А. Демидов, тому для відстороненого «зовнішнього спостерігача» вона здається безглуздою. Кохання, на думку дослідника, має всі атрибути гри і тому теж є ілюзорним, проте за ілюзію кохання люди чіпляються «особливо вперто»: «людина часто буває не в силах самотійно вирватися за межі «магічного кола» кохання, поки саме життя якимось чином не виштовхне її звідти; лиш тоді приходить прозріння» [4, с. 27].

У розділі «Любов» А. Демидов проводить історичний екскурс у філософське осмислення феномена любові від античних часів майже до середини ХХ століття, справедливо зауважуючи, що повного пояснення любові філософія дати не в змозі – вона лише прояснює значення цього феномена [4, с. 123].

Дені де Ружмон у монографії «Любов і західна культура» (1956) [21] актуалізує культурологічний (і, в деякому сенсі, моральний) аспект любовних відносин. У передмові вчений зазначає, що його головне завдання – «описати неминучий конфлікт поміж пристрасцю та шлюбом у західній культурі» [21, с. 11]. Есе складається із семи «книг» (розділів). У першій розкрито прихований сенс міфу про Трістана та Ізольду, друга показує релігійні витоки міфу, а в наступних описано його відлуння «у містиці, літературі, мистецтві ведення війни, сімейній моралі» [21, с. 8]. Автор недаремно зупиняється саме на цьому міфі, адже історія Трістана та Ізольди на кілька століть стала взірцем кохання-пристрасті у західній культурі. Причину ж незмінного «успіху» любовних мотивів у західноєвропейській літературі мислитель пояснює так: «Кохання й смерть, смертельне кохання: якщо це не вся поезія, то принаймні один з найпоширеніших, універсально зворушливих елементів нашої літератури – і найдавніших легенд, і найпрекрасніших пісень. Щасливе кохання не має історії. Не може бути роману без смертельного кохання, себто без кохання, якому перешкоджає і загрожує саме життя. Західноєвропейська лірика не переймається ані вишуканістю розмірковувань, ані плідним спокоєм подружньої пари. Її приваблює не взаємність кохання, а пристрасць кохання. А пристрасць – це страждання. У тому-то й уся суть» [21, с. 14]. Справжній сенс пристрасці, стверджує мислитель, настільки «жахливий та неможливий для зізнання, що не лише ті, хто нею живе, не можуть сповна усвідомити, що відбувається, але й ті, хто хоче зобразити її у всьому неймовірному шаленстві», мусять використовувати мову символів [21, с. 44].

Література XVIII–XIX століття, за спостереженнями Д. де Ружмона, звела міф про кохання нанівець, ідеалізуючи не почуття, а інстинкти [21, с. 224].

Знак перемоги Агапе над Еросом мислитель вбачає у рівності статей та в подружній вірності: «Чоловік стверджує свою любов до жінки, трактуючи її як особистість, а не як фею з легенди, напівбогиню, напіввакханку, недосяжне мариво та чисту плоть» [21, с. 295] (такі яскраві образи, до речі, є неодмінним атрибутом ранньомодерністської любовної поезії межі XIX–XX століть).

Етико-філософський аналіз феномену любові здійснено в дисертації Ю. Тарновського (2011) [22]. Дослідник стверджує, що головною рисою любові є її амбівалентність – одночасна абстрактність і конкретність (коли одна людина любить Іншу, вона стає здатною любити і весь Світ). Вчений пише про три стадії моральної актуалізації любові [22, с. 7]: 1) об'єкт кохання наділяється рисами ідеалу, а той, хто любить, протиставляє свою неповноцінність його (об'єкта кохання) повноцінності; 2) возз'єднання з об'єктом кохання: відбувається набуття повноцінності, досягнення ідеального «Я»; 3) у коханні ідеал постає не тільки в образі ідеального «Я» того, хто любить, а й в образі абсолюту, тобто ідеальної гармонії світу (любов є засобом досягнення ідеалу).

Ю. Тарновський виділяє два головних підходи до розуміння феномену любові: еротичний (в основі почуття – сексуальний потяг, потреба у фізичному єднанні з людиною протилежної статі) та релігійно-богословський (любов як чеснота, милосердя, співчуття та жертвовність). Перший, на думку Ю. Тарновського, найпоказовіше представлений у працях Л. Валла, Ф. Бекона та З. Фрейда, другий – у класиків російської релігійної філософії – С. Булгакова та Л. Толстого [22, с. 13]. В дисертації проаналізовано різні види любові: материнську, любов до себе, братню (братерську), *еротичну*, індивідуальну, батьківську, любов-добррозичливість, любов до Бога і любов до абсолюту.

Максимально повно феномен любові розкрив Є. Ільїн у книзі «Психологія любови» (2013) [6]. «Любов» – одне з найважливіших і найчастіше уживаних слів, – зазначає вчений, – але це дуже розмило семантичні межі поняття [6, с. 14–15]. Вражаючою є кількість теорій любові. Зосередимося на тих, в яких йдеться про любов між чоловіком та жінкою, і згадаємо лише найцікавіші, на наш погляд, із представлених у монографії.

Р. Стенберг розробив систематику видів любові на основі трьох компонентів: інтимність (відчуття близькості), пристрасть (фізичний потяг) і відповідальність. Залежно від їх співвідношення (наявності / відсутності в тріаді) вчений розрізняє любов-симпатію, пристрасну любов, вигадану любов, романтичну любов, любов-дружбу, сліпу любов і досконалу любов (містить всі три компонента) [6, с. 22]. Є. Ільїн завбачливо зауважує, що більшість реальних любовних стосунків опиняється на межі названих видів, оскільки компоненти любові є континуальними, а не дискретними [6, с. 22].

Більш раціональним Є. Ільїн вважає традиційний поділ любові на платонічну й еротичну (за Платоном – небесна та плотська). Платонічне кохання, – висока

духовна любов, яка не вимагає сексуального контакту, – не випадково носить ім'я давньогрецького філософа, адже саме він возвеличував її у своїх монологах [6, с. 39].

Серед головних видів платонічного кохання, за Є. Ільїним, – любов романтична, рицарська, невзаємна, любов на відстані, кохання між людьми, що вже мають стосунки і не хочуть зраджувати, або які не можуть мати близькості з тих чи інших причин (через різницю в віці, стан здоров'я тощо). Часом, пише філософ, таке кохання (через його абстрактність) називають любов'ю-фантазією. І зауважує: навіть у платонічному коханні є сексуальне бажання, хоч і дуже сублимоване [6, с. 42–43]. Також до платонічної любові Є. Ільїн (чи не суперечачи попередньому твердженню?) відносить любов до Бога, любов батьків до дітей і любов дітей до матері [6, с. 45–46] (останню вчений виокремив у контексті психосексуальної теорії З. Фрейда, а також пізніших за часом і менш «скандальних» теорій Д. Амброс, В. Кондон – Л. Сандер, М. Лисіної).

Однією з найвичерпніших класифікацій сексуальної любові, на думку Є. Ільїна, є класифікація Д. Лі [6, с. 55], яка опирається на давньогрецьку типологію: 1) Ерос – пристрасна любов-захоплення, яка прагне до повного фізичного володіння; 2) Людус – гедоністична любов-гра, яка не вирізняється глибиною почуття і порівняно легко допускає можливість зради; 3) Сторге – спокійна, тепла і надійна любов-дружба; 4) Прагма – виникає з поєднання Людуса і Сторге – розумова, легко піддається контролю; любов за розрахунком; 5) Манія – з'являється як поєднання Ероса і Людуса, ірраціональна любов-одержимість, для якої типові непевність і залежність від об'єкта потягу; 6) Агапе – безкорислива любов-самовіддача, синтез Ероса і Сторге.

Вчений наголошує: «Якщо Агапе, Сторге і Прагма – це любов за всіма ознаками, то інші типи – Манія, Людус і Ерос – це недоброякісні закоханості, в найбільш загострених формах – психічні хвороби, яких можна позбутися тільки з допомогою фахівців» [6, с. 55–56].

Серед інших видів любові, про які пише Є. Ільїн: любов до себе (+ нарцисизм як її найнегативніший прояв), перша любов (дитяча і юнацька закоханість), «сумісна любов» (за принципом «стерпиться – полюбитися»), любовна аддикція («наркоманічна любов» – патологічний потяг до об'єкта кохання), псевдолюбов (її види, за Е. Фроммом: фанатична (по суті – ідолопоклонство), сентиментальна (театральна любов «з елементами мелодрами»), невротична (нав'язлива потреба в абсолютній і безумовній любові)) [6, с. 46–78].

У монографії Є. Ільїн також докладно розглянув проблему закоханості, розкрив питання проявів любові, розвінчав міфи про романтичну любов, проаналізував співвідношення понять *любов і секс, любов і шлюб, зрада і розлучення*.

С. Отчич у невеличкій розвідці «Психологія любові та диференціація понять кохання та закоханості» [18] доводить, що закоханість – не перший етап кохання (і не лише стійкий статевий потяг (пристрасть), як писав Є. Ільїн [6, с. 79]), а самостійне почуття, і що загалом закоханість і кохання – діаметрально протилежні поняття [18, с. 139]. Дослідник звертає увагу, на те, що у тлумачних, енциклопедичних, філософських і психологічних словниках любов визначається як «“почуття”, “ставлення”, “стан психіки”, “прагнення”, “потяг”, “емоція”, “схильність”» [18, с. 138]. Коли йдеться про любов, – зауважує С. Отчич, – зазвичай мають на увазі любов між чоловіком та жінкою. І любов ця «буває дуже різна: закоханість і зріла любов, любов-пристрасть і любов-звичка, любов споживацька і любов, яка дає» [18, с. 138].

Феномен любові в різних аспектах розглядають і сучасні українські дослідники. Дисертація Ю. Ковальчук «Феномен любові у європейській філософії ХІХ–ХХ століть: онтологічно-екзистенційний вимір» (2017) [9] вирізняється увагою до біографічного контексту філософських концепцій. Аналізуючи «Щоденник звабника» С. К'єркегора, дослідниця розкриває уявлення данського філософа про три стадії (три види) любові: естетичну (любов редукована до чуттєвості та пристрасті і потребує постійного перебігу подій, насолоди та новизни), етична (еротична подружня любов, що містить етичне та релігійне начала), релігійна (на думку філософа – істинна, справжня любов, яка є причиною шляху людини до своєї індивідуальності) [9, с. 10]. Ю. Ковальчук зазначає, що «свідома чи не свідома екстраполяція у творах до любовної тематики – наслідок його власної любовної драми» (йдеться про стосунки С. К'єркегора та Р. Ольсен) [9, с. 10].

Про трагізм любові як спосіб прояву людської екзистенції, зауважує вчена, писав іспанський мислитель М. де Унамуно: «Любов персоніфікує все, чому співчуває... Отже, щоб відчувати любов, ми маємо з усім спів страждати, а для цього необхідно все всередині себе самого – все персоніфікувати» [9, с. 11]. М. де Унамуно, подібно до Е. Фромма, визначає такі типи любові: любов чоловіка до жінки, материнська, братерська, любов до всього живого і неживого, любов до Бога [9, с. 11]. Філософ, за словами дисертантки, розрізняє *духовну і статеvu*

любов до жінки, причому перша, на його думку, народжується зі смерті другої [9, с. 11]. За типом любові чоловіка до жінки (чи навпаки) варто розмежовувати лірику любовну й еротичну.

Багато невирішених проблем любовної тематики, на думку Ю. Ковальчук, залишає концепція Ж.-П. Сартра: любов є відображенням «люблячого та любимого», «віддзеркаленням в Іншому самого себе, себе з єдиним бажанням – бути любимим». Дослідниця зазначає: «Любов за Сартром є певним проектом, за яким той, хто любить, змушує любити того, кого він любить». Іншими словами, в коханні завжди є той, хто поневолює, і той, кого поневолюють [9, с. 12].

Французький релігійний мислитель Г. Марсель, за спостереженням Ю. Ковальчук, розрізняє любов автоцентричну, яка «направлена на володіння Іншим заради себе», і жертвовну, яка «дарує себе Іншому», виступаючи проти його поневолення [9, с. 13].

Різні розуміння феномену любові, висвітлені у дисертації Ю. Ковальчук, дозволяють глибше заглянути в суть самого почуття, розкриваючи мотиви, сховані за словами та вчинками ліричних героїв поезій про кохання.

Чоловічий та жіночий дискурси інтимної лірики на матеріалі української поезії 60-х рр. вивчала Г. Маковей [14]. Дослідниця заглиблюється в етику, естетику і філософію «інтимної» поезії: розкриває «різні грані українського кохання», пізнає «таїну слова, таїну духу й кохання», ідеали людських взаємин та образів протилежної статі, розкриває головні мотиви любовної лірики, ідеальне й суперечливе в образі коханої, представляє моральну позицію авторів, простежує динаміку інтимного переживання ліричних героїв та намагається з'ясувати роль інтимної лірики в утвердженні гуманістичних цінностей [14, с. 15–19]. Об'єктом дослідження Г. Маковей обрала *інтимну поезію* Д. Павличка і Л. Костенко. Дисертантка ґрунтовно дослідила поетичні світи авторів, проте не приділила достатньо уваги термінології. Так, вже у постановці мети і завдань знаходимо ряд суперечностей. Мета дослідження – «розкрити художні особливості творення образів ліричних суб'єктів і об'єктів кохання», хоча це почуття, очевидно, відноситься до сфери лірики любовної, а не інтимної. Таку саму «термінологічну плутанину» бачимо у формулюванні завдань: Г. Маковей намагається визначити специфіку «платонічного й еротичного» в *інтимній* ліриці. У своїй роботі дослідниця вживає як синонімічні поняття «інтимна лірика», «лірика / поезія кохання», «любовна поезія», «лірика любові», пише про тілесність та еротизм в *інтимній* ліриці Д. Павличка.

Очевидно, відсутність диференціації понять інтиму, любові (кохання) та еротики в поезії (і, відповідно, ототожнення інтимної, любовної та еротичної лірики) є наслідком недостатньої розробленості цієї проблеми тогочасною літературознавчою наукою.

У соціально-філософському ракурсі розглядає феномен любові Л. Шигімагіна [26]. На думку дослідниці, любов, оспівана українськими ліриками, – це «тріумф буття, блаженство життя, яке людина відчуває як трепет, хвилювання, біль, смуток, прорив в недосяжне вічне і ніколи незадоволене бажання все обійняти й зі всім злитися, бажання, в якому серце б'ється в унісон зі Всесвітом» [26, с. 12].

Щодо самої сутності любові Л. Шигімагіна зазначає, що любов («Ерос») має ієрархічні ступені зростання: фізичний, душевний, духовний (інтелектуальний) та божественний. Як і саме почуття любові, ерос суперечливий – здатний як «народжувати» (Ерос творчості), так і руйнувати (збочений Ерос, Ерос руйнування) [26, с. 22].

Більш детально проблему еросу дослідила Г. Канова [7]. Дослідниця спробувала увиразнити параметри українського романтизму першої половини XIX ст. через зіставлення його з європейським кінця XVIII ст. і таким чином окреслити національну концепцію «ліричного героя – шукача любові, романтичної туги, любовного страждання тощо» [7, с. 3]. Г. Канова наводить ряд цікавих спостережень. Так, на її думку, «кохана у поезії лейкістів та романтиків харківської школи підноситься до найвищого рівня божественного еросу, але не дорівнює йому. Тому, у романтичній ліриці часто спостерігаємо явище накладання двох поетичних стратегій: ототожнення жінки і природи та ототожнення Бога і природи» [7, с. 8].

Г. Канова стверджує, що «у поетичному доробку лейкістів та романтиків харківської школи образи смерті і любові існують сукупно, становлячи специфіку кодування сутнісного у романтичному світовідчутті» [7, с. 9]. Насамперед йдеться про естетизацію любовних страждань: «міфологема «втраченого раю» актуалізується поетами-романтиками через естетизацію почуття смертельної туги, журби, смутку, меланхолії, які вражають любляче серце» [7, с. 10]. Зв'язок між еросом і танатосом, за словами дисертантки, українські та англійські поети-романтики розкривали через використання мотивів хвороби, рани, сліз, жертви тощо [7, с. 10]. Г. Канова резюмує: оспівуючи інтимні порухи закоханого серця, українські поети-романтики активно користувалися невичерпним джерелом національного фольклору, а змальовуючи образ коханої, мінімізували зображення тілесності

(іноді, як стверджує дослідниця, таке зображення відсутнє взагалі), натомість послуговуючись міфопоетикою та християнською символікою, символікою рослин, небесних світил і стихій [7, с. 10–11]. Так створювався сакральний, божественний образ коханої, адже її риси вбачалися поетам в усіх явищах і об'єктах природи.

Важливе місце в любовній ліриці англійських та українських романтиків, за словами Г. Канової, належить опoетизації любовної таємниці та перешкод, що виникають на шляху любові [7, с. 11]. Дослідниця підсумовує: «У поезії романтизму жінка сповнена таємниці, її почуття завжди заховані в глибині непізнаного душевного світу, відчутого і оспіваного романтиками... Поетика таємниці дозволила романтикам сприймати жінку як надреальну істоту, у вабленні до якої виникає ілюзорне відчуття короткочасного душевного єднання» [7, с. 12]. Г. Канова наголошує, що романтична любовна образність в інтимній ліриці харківської школи романтиків поставала найперше з національної міфопоетики [7, с. 14].

Загалом дослідження Г. Канової є ґрунтовною і вичерпною працею, проте її недоліком є відсутність чіткого розмежування лірики любовної та інтимної, зведення першої до стилістичного різновиду останньої.

Цікаві висновки щодо сутності любові як духовного феномену сформульовано в дисертації В. Жулай «Любов як соціальна цінність особистості в суспільних відносинах» (2004) [5]. Зокрема, дослідниця вводить термін «довершена любов», яка поєднує три виміри людського буття – тілесний («ерос»), душевний («філія») та духовний («агапе»). Любов, за словами В. Жулай, тримається на трьох базових почуттях: сорому – до нижчого, співчуття – до рівного, благоговіння – перед вищим. У дисертації доведено, що для зародження любові достатньо хоча б одного з них, але без доповнення двома іншими виникає загроза згасання почуття любові [5, с. 10]. Протидіє розвитку «довершеної любові» (підсилює егоїзм) страх перед Іншим [5, с. 11].

У сучасному українському літературознавстві чи не вперше розмежувала лірику інтимну, любовну та еротичну О. Мудрак [15; 16; 17].

Проте зауважимо, що ці види поетичних творів досить чітко розрізняв ще І. Франко, використовуючи такі терміни: 1) *еротична лірика* – «лірика, в якій оспівується чуттєве кохання, стан статевої збудженості» [19, с. 79]. *Еротична поезія* – «поезія, в якій оспівується чуттєве кохання, в найгрубіших своїх виявах межує з порнографією» [19, с. 79]; 2) *любовна лірика* – «поетична віршована творчість, пройнята мотивами кохання» [19, с. 121]; 3) *суб'єктивна лірика* – «інтимна

лірика, різновидність ліричної поезії, в якій виражаються глибоко особисті людські почуття» [19, с. 239].

Також І. Франко послуговувався опозиційними поняттями *індивідуальна лірика* – «поетична віршована творчість, у якій звучать особисті, інтимні мотиви» [19, с. 121], і *громадська лірика* – «пройнята суспільно-політичними і взагалі соціальними мотивами» [19, с. 121].

Тобто під інтимною лірикою в широкому сенсі вчений цілком доречно розумів *усю не громадянську поезію*, бо й справді: об'єктом інтимних, особистих почуттів та переживань, вилитих у вірші, може бути не лише інша людина, а й, наприклад, навколишня природа у всій своїй красі, близька поету глибоко філософська думка, релігійний символ чи атрибут тощо.

Схожої думки дотримувався Й. Грінберг, який вважав, що головною детермінантою інтимної лірики є не тематика, а глибина та щирість почуттів (коли «каждая строка – словно доверчиво протянутая рука» [3, с. 251]).

Розділяючи любов, еротичну та сексизм, О. Мудрак зазначає: «Любов як діаметрально протилежна сексизму сутність – найбільш сублімована, зазвичай одуховнена, надто в платонічних формах, натомість еротика, сфокусована на статевій пристрасті, поєднує в собі лібідо і сублімацію. Еротика посідає середнє місце між сексом і любов'ю» [15, с. 9]. Дослідниця відзначає спад лібідозної енергії і піднесення сублімації від еротичної лірики до любовної, зокрема, до петраркізму з його ідеалізованими любовними переживаннями і платонічною символікою. Попри розмежування любовної, інтимної та еротичної лірики, О. Мудрак наголошує, що ці різновиди «мають спільну основу – «філософію серця», але відрізняються вагомими смисловими нюансами, не підмінюючи одна одну» [15, с. 8]. Так, любовна лірика відтворює насамперед «драму сердечних відносин закоханих – від перших захоплень, пристрасних зустрічей, зізнань до розчарувань і т.д.» аж до сублімованих платонічних ідеалізацій. Натомість інтимна лірика є ширшою за своїм смисловим наповненням, бо торкається також родинних і дружніх стосунків. Еротична ж лірика вирізняється відвертими тілесно-душевними мотивами [15, с. 8].

Щоб показати різноманітність еротичної поезії, О. Мудрак послуговується класифікацією І. Качуровського, однак доцільнішим вважає називати різновиди «синтетичними жанровими утвореннями». Таким чином дослідниця пише про лірику еротично-пейзажну, еротично-мариністичну, еротично-оронімічну,

еротично-екзотичну, еротично-побутову, еротично-рустикальну, еротично-урбаністичну, еротично-психологічну, еротично-медитативну, еротично-філософську, еротично-релігійну, еротично-кладовищенську, еротично-в'язничну тощо [15, с. 12–13].

У статті «Художній дискурс любовної лірики» (2012) [27] Г. Юзків намагалася розкрити специфіку лірики любовної у порівнянні з інтимною та еротичною. Дослідниця схвально відгукнулася про дисертацію О. Мудрак і зауважила, що остання лише зазначила відмінність між жанровими різновидами лірики (любовна, інтимна, еротична), але не проаналізувала її [27, с. 214]. На прикладі поезій І. Драча Г. Юзків показує таку відмінність і зазначає, що найтісніше між собою пов'язана лірика любовна й еротична: «їх об'єднує Ерос, але розводить або до платонізму, тобто чистих душевних переживань... або до тілесності, часто ототожнюваної із сексом, що зумовило розмежування душі і тіла» [27, с. 216]. Як приклад інтимної лірики, вчена наводить поезії, проникнуті щирими батьківсько-синівськими почуттями. Зрештою Г. Юзків підсумовує, що лірика українських поетів переважно була платонічною, а часом траплялися випадки поєднання любовної лірики з громадянською [27, с. 217]. Загалом вдало проілюструвавши своєрідність кожного різновиду ліричної поезії (інтимної, любовної, еротичної), дослідниця, проте, не узагальнила специфічні риси жодного з них.

Отже, любов – надзвичайно багатогранне за змістом і формою поняття, проте загалом ми можемо стверджувати, що:

- 1) коли йдеться про любов, зазвичай мають на увазі почуття між чоловіком та жінкою (кохання – як синонім);
- 2) в коханні завжди є суб'єкт і об'єкт;
- 3) почуття любові, як правило, збуджується фізичною красою, тому його етимологія, безперечно, пов'язана з семантикою сексуального бажання (фізичним потягом до об'єкта любові);
- 4) розрізняють два головних види любові між чоловіком та жінкою: еротичну (сексуальну) і платонічну (духовну), хоча загальновизнаною є й теза про дуалізм цього почуття («справжня» любов – у єдності тілесного й духовного начал);
- 5) найбільш яскравим виявом естетизації любові (зокрема, в поезії) є сакралізація її об'єкта; крайній вияв деестетизації почуття (приниження любові) – ідеалізація сексуальних інстинктів.

На наше переконання, таке потрактування почуття любові (як «здорового» кохання – без різного роду парафілій (аномалій статевого потягу)) є достатнім для розуміння специфіки власне любовної лірики і може слугувати базисом для її літературознавчого визначення.

Опираючись на традиційну ідейно-тематичну класифікацію поетичних творів, диференціюючи поняття любовної, інтимної та еротичної поезії (І. Франко, О. Мудрак), можемо стверджувати, що любовна лірика – окремий (за тематикою) *вид ліричної поезії*, в якій головними об'єктами зображення є кохана людина (особа протилежної статі) чи / та почуття до неї. Тобто цей вид лірики ми відрізняємо від інших найперше *за змістом і домінантним почуттям*. Попри однаковий об'єкт, любовна лірика, на відміну від еротичної, натхненної коханням-пристрастю, є більш стриманою у вираженні бажань (більш сублімованою) та більш одуховненою (платонічною), тоді як еротична тяжіє до відвертості й тілесності в зображенні, сфокусована на статевому потязі, сексуальних інстинктах.

Інтимну лірику пропонуємо розуміти *в широкому сенсі* – як усю негромадянську поезію, в якій виражено *особисті (інтимні)* почуття і переживання (лірика дружби, любовна, еротична, пейзажна, філософська, релігійна тощо), *у вузькому* – як поезію дружби, приятні та родинних почуттів (С. Чернілевський, А. Ткаченко).

Враховуючи те, що в межах одного ліричного твору часто звучить кілька мотивів, розкривається декілька тем, вважаємо доречним (схоже з О. Мудрак) говорити про такі *різновиди любовної лірики*, як любовно-пейзажна, любовно-філософська, любовно-психологічна, любовно-релігійна, любовно-побутова й т. ін. (диференціація й докладне вивчення цих та інших різновидів любовної лірики – завдання окремого дослідження).

Зводити любовну лірику до категорій жанру / метажанру вважаємо недоречним, оскільки такий підхід передбачає асиміляцію, безперечно, взаємопов'язаних, але не тотожних понять тематики та жанру (по суті – змісту і форми), що, своєю чергою, сприятиме лише розмиванню класичних літературознавчих орієнтирів. Із суто формального боку (жанрово) любовна лірика в українській літературі – це, найперше, народні пісні та балади про кохання, а також любовні елегії та романси.

Література

1. Воркачев Г. С. Любовь как лингвокультурный концепт. Москва: Гнозис, 2007. 284 с.
2. Гозман Л. Я. Психология эмоциональных отношений. Москва: МГУ, 1987. 175 с.

3. Гринберг И. Три грани лирики. Современная баллада, ода и элегия. Москва: Советский писатель, 1975. 408 с.
4. Демидов А. Б. Феномены человеческого бытия. Минск: ЗАО Издательский центр «Экономпресс», 1999. 180 с.
5. Жулай В. І. Любов як соціальна цінність особистості в суспільних відносинах : автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03. Київ, 2004. 21 с.
6. Ильин Е. П. Психология любви. Санкт-Петербург: Питер, 2013. 336 с.
7. Канова Г. О. Феноменологія романтичного еросу (на матеріалі творчості лейкістів та харківської школи романтиків): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.05. Київ, 2008. 17 с.
8. Квятковский А. Поэтический словарь / науч. ред. И. Роднянская. Москва: «Советская энциклопедия», 1966. 376 с.
9. Ковальчук Ю. В. Феномен любові у європейській філософії XIX-XX століть: онтологічно-екзистенційний вимір: автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.05. Львів, 2017. 20 с.
10. Лесин В. М., Пулинець О. С. Словник літературознавчих термінів. Київ : Радянська школа, 1971. 486 с.
11. Литературный энциклопедический словарь / под общ. ред. В. М. Кожевникова и П. А. Николаева. Редкол.: Л. Г. Андреев, Н. И. Балашов, А. Г. Бочаров и др. Москва: «Советская энциклопедия», 1987. 752 с.
12. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. Т. 1. 608 с. Т. 2. 624 с.
13. Літературознавчий словник-довідник / за ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 752 с.
14. Маковей Г. В. Інтимна лірика як духовний феномен (чоловічий і жіночий дискурси) : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01. Кіровоград, 2003. 21 с.
15. Мудрак О. В. Українська еротична лірика: жанрова специфіка та ідіостилі: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.06. Київ, 2010. 20 с.
16. Мудрак О. Еротична лірика як літературознавча проблема. *Слово і час*. 2008. № 11. С. 62–65.
17. Мудрак О. Інтимна, любовна та еротична лірика: диференціація понять. *Слово і час*. 2009. № 11. С. 74–77.
18. Отчич С. В. Психологія любові та диференціація понять кохання та закоханості. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)* / за заг. ред. проф. Є. І. Коваленко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2014. № 2. С. 138–141.
19. Пінчук С. П., Регушевський Є. С. Словник літературознавчих термінів Івана Франка / відп. ред. М. Х. Коцюбинська. Київ: Наук. думка, 1966. 272 с.
20. Рагойша В. П. Паэтычны слоўнік. 3-е выд., дапрац. і дапоўн. Минск: Бел. навука, 2004. 576 с.
21. Ружмон Дені де. Любов і західна культура / пер. з франц. Ярина Тарасюк. Львів: Літопис, 2000. 304 с.
22. Тарновский К. Ю. Любовь как этическая ценность: этико-философский анализ : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филос. наук: 09.00.05. Тула, 2011. 20 с.
23. Фрейд З. Очерки по психологии сексуальности / пер. с нем. М. В. Вульфа; Предисл. И. Д. Ермакова. Минск: БелСЭ, 1990. 166 с.
24. Фрейд З. Вступ до психоаналізу / пер. з нім. П. Тарашук. Київ: Основи, 1998. 709 с.
25. Чуй А. В. Українська любовна лірика початку ХХ століття: фольклорні інтенції модерного тексту: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01. Тернопіль, 2019. 19 с.
26. Шигімагіна Л. А. Любов як предмет філософського дискурсу (соціально-філософський аналіз феномена): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : 09.00.03. Донецьк, 2007. 29 с.
27. Юзьків Г. Художній дискурс любовної лірики. *Наукові записки ТНПУ. Серія: Літературознавство*. 2012. Вип. 34. С. 212–218.

References

1. Vorkachev G. S. *Ljubov' kak lingvokul'turnyj koncept* [Love as a linguocultural concept]. Moscow, 2007. 284 p. (in Russian)
2. Gozman L. Ja. *Psihologija jemocional'nyh otnoshenij* [The psychology of emotional relationships]. Moscow, 1987. 175 p. (in Russian)
3. Grinberg I. *Tri grani liriki. Sovremennaja ballada, oda i jelegija* [Three kinds of lyrics. Contemporary ballad, ode and elegy]. Moscow, 1975. 408 p. (in Russian)
4. Demidov A. B. *Fenomeny chelovecheskogo bytija* [The phenomena of human existence]. Minsk, 1999. 180 p. (in Russian)
5. Zhulai V. I. *Liubov yak sotsialna tsinnist osobystosti v suspilnykh vidnosynakh* [Love as a social value of the individual in social relations]. Extended abstract of PhD dissertation (Social philosophy and philosophy of history). Kyiv, 2004. 21 p. (in Ukrainian)
6. Il'in E. P. *Psihologija ljubvi* [Psychology of love]. Saint-Petersburg, 2013. 336 p. (in Russian)
7. Kanova H. O. *Fenomenolohiia romantychnoho erosu (na materialy tvorchosti leikistiv ta kharkivskoi shkoly romantykiv)* [Phenomenology of romantic eros (based on the work of Leykists and the Kharkiv school of romantics)]. Extended abstract of PhD dissertation (Literary comparativistics). Kyiv, 2008. 17 p. (in Ukrainian)
8. Kvjatkovskij A. *Pojeticheskij slovar'* [Poetic dictionary]. Moscow, 1966. 376 p. (in Russian)
9. Kovalchuk Yu. V. *Fenomen liubovi u yevropeiskii filosofii XIX-XX stolit: ontolohichno-ekzysent-siinyi vymir* [The phenomenon of love in the European philosophy of the XIX-XX centuries: ontological and existential dimension]. Extended abstract of PhD dissertation (History of philosophy). Lviv, 2017. 20 p. (in Ukrainian)
10. Lesyn V. M., Pulynets O. S. *Slovnyk literaturoznavchykh terminiv* [Dictionary of literary terms]. Kyiv, 1971. 486 p. (in Ukrainian)
11. *Literaturnyj jenciklopedicheskij slovar'* [Literary encyclopedic dictionary]. Moscow, 1987. 752 p. (in Russian)
12. *Literaturoznavcha entsyklopediia* [Literary encyclopedia]. Vol. 1-2. Kyiv, 2007. (in Ukrainian)
13. *Literaturoznavchyi slovnyk-dovidnyk* [Literary dictionary reference book]. Kyiv, 2007. 752 p. (in Ukrainian)
14. Makovei H. V. *Intymna liryka yak dukhovnyi fenomen (cholovichyi i zhinochyi dyskursy)* [Intimate lyrics as a spiritual phenomenon (male and female discourses)]. Extended abstract of PhD dissertation (Ukrainian literature). Kirovohrad, 2003. 21 p. (in Ukrainian)
15. Mudrak O. V. *Ukrainska erotychna liryka: zhanrova spetsyfika ta idiosytyli* [Ukrainian erotic lyrics: genre specifics and idiosyncrasies]. Extended abstract of PhD dissertation (Literary theory). Kyiv, 2010. 20 p. (in Ukrainian)
16. Mudrak O. *Erotychna liryka yak literaturoznavcha problema* [Erotic lyrics as a literary problem]. In: *Slovo i chas*. 2008, no. 11, pp. 62–65. (in Ukrainian)
17. Mudrak O. *Intymna, liubovna ta erotychna liryka: dyferentsiatsiia poniat* [Intimate, love and erotic lyrics: differentiation of concepts]. In: *Slovo i chas*. 2009, no. 11, pp. 74–77. (in Ukrainian)
18. Otchych S. V. *Psykholohiia liubovi ta dyferentsiatsiia poniat kokhannia ta zakokhanosti* [Psychology of love and differentiation of concepts of love and infatuation]. In: *Naukovi zapysky. Seriia «Psykholoho-pedahohichni nauky» (Nizhynskiy derzhavnyi universytet imeni Mykoly Hoholia)*. Nizhyn, 2014, no. 2, pp. 138–141. (in Ukrainian)
19. Pinchuk S. P., Rehushevskiy Ye. S. *Slovnyk literaturoznavchykh terminiv Ivana Franka* [Dictionary of literary terms of Ivan Franko]. Kyiv, 1966. 272 p. (in Ukrainian)
20. Ragojska V. P. *Pajetychny slojnyk* [Poetic dictionary]. Minsk, 2004. 576 p. (in Belorussian).

21. Rougemont Denis de. *Liubov i zakhidna kultura* [L'amour et L'occident]. Lviv, 2000. 304 p. (in Ukrainian)
22. Tarnovskij K. Ju. *Ljubov' kak jeticheskaja cennost': jetiko-filosofskij analiz*. [Love as an ethical value: ethical and philosophical analysis] Extended abstract of PhD dissertation (Ethics). Tula, 2011. 20 p. (in Russian)
23. Freud S. *Oчерки po psihologii seksual'nosti* [Drei Abhandlungen zur Sexualtheorie]. Minsk, 1990. 166 p. (in Russian)
24. Freud S. *Vstup do psykhoanalizu* [Vorlesungen zur Einführung in die Psychoanalyse]. Kyiv, 1998. 709 p. (in Ukrainian)
25. Chui A. V. *Ukrainska liubovna liryka pochatku XX stolittia: folklorni intentsii modernoho tekstu* [Ukrainian love lyrics of the early twentieth century: folklore intentions of the modern text]. Extended abstract of PhD dissertation (Ukrainian literature). Ternopil, 2019. 19 p. (in Ukrainian)
26. Shyhimahina L. A. *Liubov yak predmet filosofskoho dyskursu (sotsialno-filosofskyi analiz fenomenu)* [Love as a subject of philosophical discourse (socio-philosophical analysis of the phenomenon)]. Extended abstract of PhD dissertation (Social philosophy and philosophy of history). Donetsk, 2007. 29 p. (in Ukrainian)
27. Yuzkiv H. *Khudozhnii dyskurs liubovnoi liryky* [Artistic discourse of love lyrics]. In: *Naukovi zapysky TNPU. Seriya: Literaturoznavstvo*. 2012, issue. 34, pp. 212–218. (in Ukrainian)

Andrew Chui. Love Lyrics: Typology and Definition. The actuality of the research is determined by the fact that Ukrainian literary scholars consider love lyrics as a kind of intimate poetry or identify it with intimate/erotic lyrics without offering a specific definition. The aim of the article is to definite love lyrics as a separate kind of lyrical poetry.

The study generalizes that: love is usually considered as a feeling between a man and a woman; the etymology of love feeling is naturally related to the sexual desire; there are two main kinds of love between a man and a woman: erotic (sexual) and platonic (spiritual), although the idea of the dualism of love feeling (unity of physical and spiritual elements) is generally accepted. We believe that such interpretation of love is sufficient for understanding of specifics of the love lyrics and can serve as a basis for its literary definition.

Thus, we determine love lyrics as a separate kind of lyrical poetry, in which the image of beloved one (a person of an opposite sex) and/or feelings for him (her) are the main objects of depiction. That is, love lyrics are distinguished from others by the object and dominant feeling. Despite the same object, love lyrics, in opposite to erotic (inspired by passion), are more restrained in the expression of desires (more sublimated) and more spiritual (platonic), whereas erotic lyrics tends to nudity, focuses on sex and sexual instincts.

We propose to examine intimate poetry in a broad sense – as all non-civic poetry, which expresses personal (intimate) feelings and experiences (love, erotic, landscape, philosophical and religious lyrics, poetry of friendship, etc.), in a narrow one – as a poetry of friendship and family feelings. We believe that it is inappropriate to reduce love lyrics to the categories of genre/meta-genre, because such an approach presupposes the assimilation of interconnected but not identical concepts of subject and genre (in essence – of content and form). Formally (from the genre point), love lyrics in Ukrainian literature are presented by folk love songs and ballads, love elegies and romances.

Key words: Eros, love, kinds of love, intimate lyrics, love lyrics, erotic lyrics

---

Чуй Андрій Валерійович – кандидат філологічних наук, старший лаборант кафедри польської філології та перекладу Волинського національного університету імені Лесі Українки; <https://orcid.org/0000-0002-3454-7077>; chuy.andriy@vnu.edu.ua